

УДК 378.147

Якімцов Ю.В.¹, Каркач Д.В.²

¹ канд. техн. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БАДз-539 НУ «Запорізька політехніка»

ЕРГОНОМІЧНА ОСВІТА: КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ ТА ВИДИ

Термін «ергономіка» в перекладі з грецької мови означає «закон роботи». Воцтех Ястшембовський вперше започаткував його у 1857 році, як науку про працю, що базується на закономірностях науки про природу. Такий же зміст В.Н. М'ясищев вкладав в поняття «ергологія», а В. М. Бехтерев – в зміст науки «ергонологія». Автори проєктів цих нових навіть для 20-х років XX століття наукових дисциплін вказували на те, що трудова діяльність не вивчається в цілому ні однією з існуючих наук, не вкладається в межі ні одного з існуючих предметів, не зважаючи на свою важливість.

Таблиця 1 – Основні класифікаційні ознаки та види ергономіки

Ознака класифікації	Види
За пріоритетами дослідження	- Ергономіка робочого місця; - Психофізіологічне забезпечення діяльності; - Інтерфейс «користувач – комп'ютер»; - Офтальмоергономіка (галузь ергономіки, яка займається комплексним вивченням зорової системи людини) ; - Екоергономіка (всебічне врахування факторів навколишнього середовища, що діють на людину як у процесі виробничої діяльності, так і в невиробничій сфері) ; - Ергодизайн (комплексні ергономічні дослідження «людського чинника» у зв'язку з дизайнерськими розробками).
За напрямом досліджень	- <i>Фізична ергономіка</i> розглядає антропометричні, анатомічні, фізіологічні, біомеханічні характеристики та їх вплив на фізичну діяльність людини. Дослідження зосереджені на роботі, яка викликає розлади опорно-рухової системи; організації робочого місця, безпеки та здоров'я людини; - <i>Когнітивна ергономіка</i> вивчає розумові процеси – сприйняття, пам'ять, мислення, моторні реакції, оскільки вони найбільше впливають на взаємодію людини з іншими елементами системи діяльності. При цьому наголошується на безперервному навчанні людини у зв'язку з постійним удосконаленням соціотехнічних систем; - <i>Організаційна ергономіка</i> спрямована на оптимізацію соціотехнічних систем, зокрема їх організаційної структури, особливостей внутрішньої та зовнішньої діяльності.
За охопленням виробничих процесів	- <i>Мікроергономіка</i> вивчає та проектує системи «людина-машина», наприклад інтерфейси програмних продуктів; - <i>Мідіергономіка</i> зосереджена на вивченні і проектуванні систем «людина – колектив», «колектив – організація», «колектив – машина», «людина – соціальне середовище», дослідженні виробничих взаємодій на робочих місцях і виробничих завдань; - <i>Макроергономіка</i> досліджує та проектує цілісні робочі системи загалом, зважаючи на всі зовнішні та внутрішні чинники: технічні, соціальні, організаційні. Метою макроергономіки є гармонійна, узгоджена, надійна робота всієї системи і всіх її компонентів.

У 1945 р. було створене перше суспільство професійних ергономістів (Великобританія), і вже в 60-х роках в багатьох університетах Західної Європи і Англії були створені кафедри і дослідницькі інститути, що займалися по суті ергономікою. У 1959 р. була створена Міжнародна ергономічна асоціація (International Ergonomics Association-IEA), що офіційно оформила появу нової сфери науково-прикладної діяльності людини. Одним з головних видів діяльності IEA було формування системи ергономічної освіти в світі.

Одним з найважливіших завдань ергономіки є оптимізація умов праці, створення ергономічного забезпечення наукової організації і безпечних умов праці, тобто повинна проводитися розробка відповідних норм і вимог.

У сучасних умовах ергономіка поступово охоплює все більше аспектів людської діяльності, що спричинило виникнення такої великої кількості її видів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Скрипець, А.В. Основи ергономіки / А.В. Скрипець. – К.: 2009. – 124 с.
2. Буров, О.Ю. Ергономічні основи розробки систем прогнозування працездатності людини-оператора на основі психофізіологічних моделей діяльності / О.Ю. Буров. – К., 2006. – 329 с.
3. Желібо, Є.П. Безпека життєдіяльності / Є.П. Желібо. – К.: Каравела, 2011. – 344 с.
4. Лапін, В.М. Безпека життєдіяльності людини / В.М. Лапін. – К.: Знання, 2013. – 335 с.